

Любасенко Кристина

студентка;

Варламова Ірина Сергіївна

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку та оподаткування,
Запорізький національний університет*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-23>

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

З метою забезпечення безперервної фінансово-господарської діяльності підприємства, установи чи організації державного сектору економіки повинні мати ті чи інші матеріальні цінності, які використовуються впродовж року, тобто короткострокового споживання [4]. Організаціях їх обліку регулюється ЗУ «Про бухгалтерський облік» [1] та НП(С)БОДС 123 «Запаси» [2].

З набуттям чинності нового Плану рахунків бухгалтерського обліку державного сектору запаси формують суттєву частину нефінансових активів бюджетних установ. Ці зміни торкнулися і складу рахунків та субрахунків, якими користуються бухгалтери в практичній діяльності. Наведемо приклад робочого плану рахунків з обліку матеріальних цінностей (запасів) (табл. 1).

Перелік субрахунків у вигляді робочого плану субрахунків затверджується наказом (чи розпорядженням) директора установи про організацію бухгалтерського обліку.

Проблемою обліку запасів в бюджетних установах є потреба в розробці облікових реєстрів для реєстрації та систематизації даних щодо ТЗВ з метою формування первісної вартості запасів, придбаних за плату.

Розглянемо облік операцій з формування первісної вартості запасів бюджетних установ у (табл. 2).

План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі

номер субрахунку	Назва субрахунку	назва рахунку	номер рахунок
Клас 1. Нефінансові активи			
1513	Будівельні матеріали	Виробничі запаси розпорядників бюджетних коштів	151
1517	Сировина і матеріали		
1515/1	Запасні частини (до комп'ютерної техніки)		
1515/2	Запасні частини (до оргтехніки)		
1518/2	Інші виробничі запаси (матеріали отримані від списання)		
1812/1	Малоцінні та швидкозношувані предмети, придбані за рахунок загального фонду	Інші нефінансові активи розпорядників бюджетних коштів	181
1812\2	Малоцінні та швидкозношувані предмети, придбані за рахунок спеціального фонду		
1812/3	Малоцінні та швидкозношувані предмети, отримані як благодійна допомога		
1814	Державні матеріальні резерви та запаси		
1815	Активи для розподілу, передачі, продажу		

Під час формування організаційної частини наказу про облікову політику підприємства щодо обліку виробничих запасів рекомендуємо відображати форми первинних документів, що використовуються для оформлення руху виробничих запасів, які не передбачені типовими формами первинного обліку; правила документообігу і технологія обробки інформації щодо виробничих запасів, порядок контролю за рухом виробничих запасів та відповідальність посадових осіб; порядок аналітичного обліку виробничих запасів; одиниця натурального виміру запасів для кожної одиниці бухгалтерського обліку. Внесені пропозиції суттєво підвищать рівень обліково-аналітичного забезпечення управління запасами на підприємстві державного сектору [5].

При придбанні запасів до їх первісної вартості також відносять транспортно-заготівельні витрати, які доцільно включати до конкретних найменувань, груп, видів запасів при їх оприбуткуванні, у разі якщо можна достовірно визначити суми таких витрат, які безпосередньо відносяться до придбаних запасів. Вибір варіанту розподілу транспортнозаготівельних витрат залежить від того, як

оформлені первинні документи. Також виникає багато питань стосовно методики списання запасів. За НП(С)БОДС 123 «Запаси» [2] установи та організації державного сектору одержали можливість використання альтернативних формул оцінки запасів при їх вибутті: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО)

Таблиця 2

**Кореспонденція субрахунків для відображення операцій
із оприбуткування запасів бюджетних установ**

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція субрахунків до 01.01.2017		Кореспонденція субрахунків з 01.01.2017	
		за дебетом	за кредитом	за дебетом	за кредитом
1	Оприбуткування придбаних запасів, матеріалів тощо (вартість без податку на додану вартість):				
	у разі попередньої оплати	201 – 218, 231 – 239	362, 364	15, 1812, 1814, 1815, 1816	2113, 2116
	у разі сплати після їх отримання	201 – 218, 231 – 239	675	15, 1812, 1814, 1815, 1816	6211
	Сума податку на додану вартість з виробничих запасів і матеріалів				
	придбаних за рахунок коштів загального фонду	201 – 218, 231 – 239	362, 364, 675	15, 1812, 1814, 1815, 1816	2113, 2116, 6211
	придбаних за рахунок коштів спеціального фонду:				
	якщо податок на додану вартість не включено до податкового кредиту	201 – 218, 231 – 239	362, 364, 675	15, 1812, 1814, 1815, 1816	2113, 2116, 6211
	якщо податок на додану вартість включено до податкового кредиту	641	362, 364, 675	6311	2113, 2116, 6211

Джерело: [3]

Отже, матеріальні цінності (нефінансові активи) суб'єктів сектора загального державного управління є економічні ресурси нефінансового характеру, контрольовані суб'єктом бухгалтерського обліку в секторі загального державного управління в результаті минулих подій, використання яких приведе до отримання економічних вигід у майбутньому. Облік матеріальних цінностей регламентується нормативно-правовими документами, основні з них: НП(С)БОДС 123 «Запаси» [2] та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів у державному секторі [3]. Підхід до вибуття (списання) запасів залежить від обраної облікової політики бюджетної установи і не може змінюватися протягом звітного періоду. Найбільш поширеним методом оцінки запасів у бюджетних установах при їх вибутті є метод ФІФО, який дозволяє списувати запаси по мірі їх надходження до бюджетної установи.

Список використаної літератури:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996–XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України 12.10.2010 № 1202. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?&cat_id=83023&stind=11
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектору : затверджено Наказом Міністерства фінансів України 23 січня 2015 року № 11.
4. Подмешальська Ю.В., Зайберт Є.К. Облік виробничих запасів. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2018. № 3.
5. Шара Є., Андрієнко О. Особливості оцінки запасів у державному секторі. *Логос. Мистецтво наукової думки*. 2019. (3). С. 39–43. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2617-7064/article/view/148>